

Trollis Latvijā

Ināras Pungas stāsts
Andras Otto ilustrācijas



Laimonis gāja pa taku, meklēdams ķirzakas, kad ieraudzīja ceļa malā lielu akmeni. Tas bija savāds akmens, krunkains un īpatnējas formas. Laimonis pacēla kāju un kārtīgi tam iespēra. Akmens uzreiz pielēca kājas un nikni ierūcās. Tad Laimonis ieraudzīja, ka akmens patiesībā bija mazs,

skrandains vīriņš ar bārdu un saņurkātu cepuri.

„Kas tad jūs tāds?”

Laimonis pārsteigts brīnījās. Visos savos astoņos gados kaut ko tādu viņš nebija redzējis.

„Trollis! Kas cits?”

svešinieks īgni atcirta, berzēdams dibenu, pa kuŗu Laimonis bija kārtīgi iespēris.

„Lūdzu, piedodiet par spērienu! Es domāju, ka tas bija tikai tāds jocīgs akmens.

Neesmu nekad saticis trolli. No kurienes jūs?”

„No ziemeļiem. Gribēju apskatīt Latviju. Nekad šeit neesmu bijis, bet ir daudz par

Latviju dzirdēts.

Gribu vienreiz uzzināt, kā pīrāgi garšo.”

Kamēr trollis runāja, Laimonis viņu kārtīgi novēroja. Trollis bija



mazs ar lielām ausīm, apaļu vēderu un platām pēdām. Rokas un kājas bija spalvainas, un seja ar plato degunu likās kā saņurcīta.

„Jūs gan esat neglīts,” Laimonis nomurmināja.

„Ko?” trollis saviebās, un Laimonis satrūkās. Ka tik trollis nesadusmojas! Tad troļļi uzbrūkot cilvēkiem, — to Laimonis zināja. Taču šī troļļa krunkainā seja kļuva vēl krunkaināka, un nākamajā brīdī viņš raudāja.

Laimonim kļuva neērti. „Nu, lūk,” viņš iesāka. „Nav ko bēdāties! Pie jums tikai jāpierod! Nāciet pie manis! Jums laikam nav māju, ja jāguļ ceļa malā.”

Trollis bija ar mieru un gāja Laimonim līdzi. Kad viņi tuvojās mājām, Laimonis klusā balsī ieteica trollim, ka būtu labāk, ja vecāki nezinātu, ka mājās kādu laiku dzīvos trollis. Viņi jau tā bija satraukti, jo pēc nedēļas gaidīja ciemos radus no Amerikas.

Trollis apsolījās, tomēr visu nākošo nedēļu viss gāja ačgārni. Zobupasta pazuda, televizors nedarbojās, ābolmaizes sadega, gludeklis izdedzināja segā caurumus, un, lai cik pīrāgu māte izceptu, tie visi negaidīti pazuda. Māte un tēvs vaidēja, un māsa sāka ar



visiem bārties. Laimonis beidzot nopūtās, un, kad pīrāgi pazuda jau trešo reizi, viņš gāja meklēt trolli un atrada viņu pie suņa Mikus, kuŗu trollis taisījās raut aiz astes.

Laimonis sagrāba trolli pie pleca. „Tā nevar,” viņš uz trolli bārās. „Tu šeit sastrādā par daudz nedarbu.”

Bet trollis tikai saslējās un pašāva gaisā degunu: „Es taču

esmu trollis! Trollim tieši tā pieklājas dzīvot.”

„Tad būs jādzīvo citur!”
Taču trollim te klājās labi, un viņam negribējās citur iet. Tā viņš turpināja savus niķus līdz tai dienai, kad atbrauca radi. Tajā rītā Mikus rēja ļoti nikni. Laimonis gāja viņu apklusināt un ieraudzīja, ka Mikus aste ir piesieta pie žoga.

„Trolli!” Laimonis nikni iesaucās un atbrīvoja suni. Tas uzreiz vienā stiepienā aizdrāzās prom. Pēc laiciņa Laimonis redzēja, ka suns soļo pa taku, priecīgi vicinādams asti. Tajā pašā laikā viņš dzirdēja trolli niknā balsī bļaujām: „Laid mani vaļā! Tūlīt uz vietas!” Laimonis ieskatījās ciešāk. Suns bija pakēris trolli aiz biksēm un tagad vicināja to pa gaisu, kamēr tas ar rokām un kājām ķepurojās uz visām pusēm un lamājās.

„Nu gan dabūja!”
Laimonis priecīgi izsaucās. „Dod šurp trolli, Miku!”

Taču Mikus negribēja laist trolli vaļā, un Laimoņa lūgums

nekā nelīdzēja. Beidzot, lai izpestītu trolli no suņa zobiem, Laimonis nogrieza gabalu no ciemiņiem domātā cūkas cepeša.

Kad Laimonim trollis beidzot bija rokā, viņš iesoļoja ar to istabā un iebāza trolli



jaunajā māla podā, uzlikdams vāku. Diena aizritēja jauki. Radi ciemojās, un visiem bija omulīga un prieka pilna diena. Nekas nenogāja ačgārni. Radi palika visu dienu un tikai vēlu vakarā aizbrauca atpakaļ uz Rīgu.



Taisoties kāpt gultā, Laimonis atcerējās trolli. Nu jau tas būs nosēdējis savu soda laiku! Droši vien, ka tagad vairs tā neārdīsies. Taču, kad Laimonis aizgāja pēc poda, tā uz plaukta vairs nebija. Laimonis izmeklējās pa visu istabu, bet pods bija pazudis.

„Kur palicis mūsu jaunais māla pods?” Laimonis prasīja mātei, kas klausījās ierakstus,

ko radi bija atveduši no Amerikas.

„Pods? To es iedevu radiem līdzī par piemiņu.”

„Visu podu?”

„Nu skaidrs, ka visu, pusi taču nevarēju iedot!” Viņa skatījās Laimonī ar izbrīnu, jo Laimonis pēkšņi aizsedza muti ar roku, lai aizzurētu smieklus. Nabaga trollis! Viņam jau te, Latvijā, nez kā neveicās, diez kā nu viņam nu klāsies Amerikā!

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: Trollis Latvijā

Autors: Ināra Punga

Ilustrators: Andra Otto

Līmenis

LIX: 41

Valodas līmenis: B1

Piemērotais vecums: 4.-6. klase

Galvenie tēli

Laimonis — 8 g.v. puisis

Trollis

Laimoņa ģimene — māte, tēvs, māsa, radi no Amerikas

Laimoņa suns Mikus

Vārdu saraksts

Paplašinātais vārdu krājums

ačgārni	<i>inside out, the wrong way</i>
aizdrāzties	<i>to rush off</i>
aizturēt smieklus	<i>to keep from laughing</i>
aizritēt	<i>to pass (time)</i>
apklusināt	<i>to make quiet</i>
apsolīties	<i>to promise</i>
atbrīvot	<i>to free</i>
atcirst	<i>to snap back (in conversation)</i>
ārdīties	<i>to brawl</i>
bārties	<i>to scold</i>
berzēt	<i>to rub</i>
(ie)dot par piemiņu	<i>to give as a remembrance</i>
ieraksti	<i>cassette tapes</i>
ieraudzīt	<i>to notice</i>
ierūkties	<i>to growl</i>
izbrīns	<i>surprise</i>
izdedzināt	<i>to burn a hole into</i>
izpestīt	<i>to save from</i>
īgns	<i>sullen, surly</i>
īpatnējs	<i>peculiar</i>
gaidīt ciemos	<i>to expect company</i>
gludeklis	<i>iron</i>
krunkains	<i>wrinkled</i>
ķepuroties	<i>to struggle, to wriggle</i>
ķirzaka	<i>lizard</i>
lamāties	<i>to curse</i>
nedarbi	<i>misdeeds, mischief</i>
neērti	<i>uncomfortable</i>
negaidīti	<i>unexpected</i>
neglīts	<i>ugly</i>

nelīdzēt	<i>to not help</i>
neveikties	<i>to not succeed</i>
nikns	<i>fierce, furious</i>
niķis	<i>whim, caprice</i>
nopūsties	<i>to sigh</i>
nomurmināt	<i>to mumble</i>
omulīgs	<i>cosy, snug</i>
pielēkt (kājās)	<i>to stand up quickly</i>
pienākties	<i>to be due</i>
piesiet	<i>to tie to</i>
raut aiz astes	<i>to pull on one's tail</i>
sadusmoties	<i>to become angry at</i>
sagrābt	<i>to grab</i>
saņurkāts	<i>wrinkled, crumpled</i>
sasliet(ies)	<i>to straighten</i>
satraukts	<i>worried, anxious</i>
satrūkties	<i>to startle</i>
saviebties	<i>to wince</i>
skrandains	<i>ragged, tattered</i>
soļot	<i>to march</i>
spalvains	<i>hairy</i>
svešinieks	<i>stranger</i>
taka	<i>path</i>
trollis	<i>troll</i>
uzbrukt	<i>to attack</i>
vaidēt	<i>to moan, to groan</i>
vicināt asti	<i>to wag one's tail</i>
zobupasta	<i>toothpaste</i>
žogs	<i>fence</i>

Izteicieni

diez kā nu viņam klāsies (I) wonder how
he'll do

pašaut gaisā degumu to stick one's nose in the
air

vienā stiepienā at one time

Pārrunu jautājumi

Pārrunu jautājumi pirms lasīšanas

- Kas ir trollis?
- Kāds trollis izskatās? Kā pasaku trollis parasti uzvedas?
- Kur pasaku troļļi parasti dzīvo?

Pārrunu jautājumi pēc lasīšanas

- Kāpēc trollis ir Latvijā?
- Kāpēc Laimonis paņēma trolli līdzī uz mājām?
- Kā trollis uzvedas Laimoņa mājās? Uz tāfeles uzrakstiet kādu piemēru!
- Kāpēc Laimonis nepasaka vecākiem, ka viņš atvedis mājās trolli?

- Kā skolēni justos, ja trollis tā uzvestos viņu mājās?
- Kā trollis tiktu uz Ameriku? Kas tur notiktu?

Nodarbības stundā

1. Jauno vārdu atkārtošanas spēle Nr. 7 — Uzmini vārdu!
2. Spēlē Jauno vārdu atkārtošanas spēli Nr. 9 — Kategorijas, par kategoriju izmantojot darbības vārdus, īpašības vārdus vai apstākļa vārdus. Sarakstus izmanto klasei piemērotā gramatikas vingrinājumā.

Uzdevumi / Darba lapas

1. Zīmē trolli! - 1. uzdevums
2. Atbildi uz jautājumiem! - 4. uzdevums
3. Darbības vārdu nozīme - 5. uzdevums
4. Loki darbības vārdus! - 6. uzdevums

Rakstu darbi

1. Kā trollim klājas Amerikā? - 2. uzdevums
2. Troļļa nedarbi - 3. uzdevums



Zīmē trolli!

*Netālu no savām mājām Laimonis satiek trolli. Kādu trolli tu atrastu savas dzīvesvietas tuvumā? Uzzīmē šo trolli un apakšā paraksti četras viņa rakstura īpašības!
Piemēram: Trollis ir nikns.*



Parādi zīmējumu klasei un pastāsti par trolli!



Kā trollim klājas Amerikā?

Laimoņa trollis netīšām aizbrauc uz Ameriku. Kā viņam Amerikā klājas? Apraksti troļļa piedzīvojumus divās īsās rindkopās!

Apraksti:

- Kur trollis dzīvo?*
- Kādus jaunus nedarbus trollis izdomā?*
- Kā Laimoņa Amerikas radi tiek galā ar troļli?*



Trolla nedarbi

Uzmanīgi pārlasi tekstu un uzraksti, kādus nedarbus trollis pastrādāja Laimoņa mājās! Raksti pilnus teikumus!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____



Atbildi uz jautājumiem!

Doti jautājumi par to, kas notika stāstā. Atbildi uz jautājumiem pilnā teikumā! Ja neatceries atbildi, skaties tekstā!

1. Ko Laimonis meklēja, kad viņš nejauši atrada trolli?

2. Cik vecs ir Laimonis?

3. Kāpēc Laimonis trollim iespēra?

4. Kāpēc trollis ir Latvijā?

5. Kāpēc Laimonis vecākiem nesaka, ka atvedis mājās trolli?

6. Cik reizes mājās pazuda pīrāgi?

7. Kas ir vainīgs pie ģimenes nelaimēm?

8. Ko trollis nodarīja Mikum?

9. Ko Mikus nodarīja trollim?

10. Kur Laimonis ielika trolli?

11. Kur palika jaunais māla pods ar trolli?

12. Uz kuriem trollis ir aizbraucis?



Darbības vārdu nozīme

*Doti darbības vārdi un dažādi to priedēkļi ("prefixes").
Izlasi vārdus un teikumus un apvelc piemērotāko
darbības vārda nozīmi!*

1. celt

- a. virzīt uz leju;
- b. virzīt uz augšu;
- c. atstāt

Laimonis pacēla kāju un kārtīgi tam iespēra.

- a. ielikt iekšā;
- b. virzīt augšup;
- c. iet dzīvot citā mājā

2. spert

- a. sist ar kāju;
- b. piedalīties spēlē;
- c. sist ar dūri

Laimonis pacēla kāju un kārtīgi tam iespēra.

- a. netrāpīt;
- b. sitot trāpīt;
- c. sperot trāpīt

3. zināt

- a. būt informētam par kaut ko;
- b. attēlot ar rakstāmo;
- c. izlīdzināt

Gribu vienreiz uzzināt, kā pīrāgi garšo.

- a. iegūt informāciju par kaut ko;
- b. vest kaut kur ar transportlīdzekli;
- c. jautāt

4. vērot

- a. gatavot dziju;
- b. uzmanīgi uz kaut ko skatīties;
- c. ziedot

Kamēr trollis runāja, Laimonis viņu kārtīgi novēroja.

- a. apsveikt;
- b. nolikt vietā;
- c. uzmanīgi aplūkot, lai ko uzzinātu

5. zust

- a. beigt eksistēt;
- b. berzējoties vai vibrējot radīt skaņu;
- c. paust vārdos savas bēdas

Zobu pasta pazuda.

- a. nebūt nekur atrodamam;
- b. būt samērā ciešā saskarsmē;
- c. rakstiski darīt zināmu

6. degt

- a. šņaukt degunu;
- b. izgreznot;
- c. liesmot, gruzdēt

Ābolmaizes sadega.

- a. kļūt drupanam, sairt;
- b. sagriezt daļās, sadalīt;
- c. degot pārvērsties oglēs

7. dedzināt

- a. panākt, lai sadeg;
- b. attīrīt no gāzēm;
- c. ražot olas

Gludeklis izdedzināja segā caurumus.

- a. degšanas rezultātā radīt tukšumu, robu;
- b. ilgi lietojot, padarīt plānu;
- c. kļūt tukšam, izgarojot gaisā

8. braukt

- a. pārvietoties ar transportlīdzekli;
- b. skaļi kliegt;
- c. ziņot par draudošām briesmām

Tā viņš turpināja savus niķus līdz dienai, kad atbrauca radi.

- a. nākt kājām;
- b. ierasties kaut kur ar transportlīdzekli;
- c. lidot uz mājām

Radi palika visu dienu un tikai vēlu vakarā aizbrauca atpakaļ uz Rīgu.

- a. dzenot panākt, lai iet prom;
- b. iet kājām uz staciju;
- c. doties prom ar transportlīdzekli

9. siet

- a. veidot telpai sienas;
- b. šķirot pēc raupjuma;
- c. vilkt kopā, lai sasaistītu

Laimonis gāja viņu apklusināt un ieraudzīja, ka Mikus aste ir piesieta pie žoga.

- a. piestiprināt ar mezglu;
- b. piestiprināt ar naglām;
- c. pieskarties

10. solot

- a. apņemties;
- b. iet stingriem soļiem;
- c. spiest

Kad Laimonim trollis beidzot bija rokā, viņš iesoļoja ar to istabā un iebāza trolli jaunajā māla podā, uzlikdams vāku.

- a. ievietot tā, lai netiek ārā;
- b. tikt apņemtam ar dziļu sniegu;
- c. virzīties (kaut kur iekšā), ritmiski ejot

11. likt

- a. locīties uz leju;
- b. novietot;
- c. strauji mesties

Kad Laimonim trollis beidzot bija rokā, viņš iesoļoja ar to istabā un iebāza trolli jaunajā māla podā, uzlikdams vāku.

- a. uzliet kaut ko virsū;
- b. pacelt pa vienam;
- c. novietot uz kaut kā vai kaut kam virsū

12. dot

- a. veidot spriedumu, secinājumu;
- b. sniegt kādam (kaut ko);
- c. uzlikt cenu

„Pods? To es iedevu radiem līdzī par piemiņu.”

- a. sniegt tā, lai otrs paņem;
- b. ievietot, ievirzīt kaut kur dziļāk;
- c. atcerēties



Loki darbības vārdus!

Stāstā ir vairāki pirmatnīgi (seni) darbības vārdi. Šie darbības vārdi lokāmi īpatnēji un apkopotī konjugācijā. Vingrinies locīt l konjugācijas darbības vārdus pagātnē! Pirmajā teikumā darītājs ir 'viņš' vai 'viņa'. Citos teikumos ir cits darītājs.

Raksti uz līnijas darbības vārda formu, kas saskaņota ar darītāju!

1. celt

Laimonis cēla akmeni.

Tu vakar _____ akmeni.

Mēs vakar _____ akmeni.

2. spert

Laimonis netīšām spēra trollim.

Mēs vakar netīšām _____ trollim.

Es vakar netīšām _____ trollim.

3. braukt

Radi brauca pie Laimoņa.

Jūs vakar ne _____ pie Laimoņa.

Tu vakar ne _____ pie Laimoņa.

4. siet

Mamma sēja dāvanai lenti.

Es vakar _____ dāvanai lenti.

Jūs vakar _____ dāvanai lenti.

5. likt

Laimonis lika trolli podā.

Mēs vakar ne _____ trolli podā.

Jūs vakar ne _____ trolli podā.

6. dot

Radi deva Mammai dāvanu.

Tu vakar _____ mammai dāvanu.

Es vakar _____ mammai dāvanu.

7. laist

Suns nelaida trolli vaļā.

Es vakar upē _____ papīra kuģīšus.

Jūs vakar upē ne _____ papīra kuģīšus.

8. griezt

Laimonis nogrieza gabalu gaļas.

Jūs vakar _____ gabalu gaļas.

Tu vakar _____ gabalu gaļas.

Jauno vārdu atkārtošanas spēle Nr. 7 – Uzmini vārdu!

Kas nepieciešams?

1. Katram vārdu saraksta vārdam jābūt uzrakstītam uz atsevišķas papīra loksnītes.
2. Grozs, kurā ielikt papīra loksnītes.

Spēles noteikumi:

1. Skolēnus sadala divās grupās.
2. Viens skolēns no pirmās komandas nāk klases priekšā, izvēlas no groza papīra loksnīti un paskaidro tur uzrakstīto vārdu, to neminot.
3. Komanda, kura pirmā uzmin vārdu, nopelna punktu.
4. Tad vārdu izvēlas otrās komandas pārstāvis, un spēle rit, kā iepriekš.
5. Uzvar komanda, kas spēles beigās nopelnījusi visvairāk punktu.
6. Ieteicams ierobežot katra vārda minējumu skaitu.

Ko vēl var darīt?

1. Katram vārdu saraksta vārdam var noteikt vārdus, kurus nedrīkst lietot šā vārda skaidrošanā.

Neaizmirsti!

1. Ieteicams noteikt spēles ilgumu, lai abām komandām būtu vienlīdzīgas iespējas uzvarēt.

Skolēniem, kuriem ir grūtības ar jaunu vārdu apguvi, iespējams veidot spēles modifikācijas:

- Skolēniem izsniedz vārdu sarakstu un ļauj no tā izrakstīt dažus vārdus, ko izmantot jaunā vārda skaidrošanā.

Jauno vārdu atkārtošanas spēle Nr. 9 – Kategorijas

Kas nepieciešams?

1. Lapa ar jaunajiem vārdiem.

Spēles noteikumi:

1. Skolotāja paziņo kategoriju, un skolēni izvēlas šai kategorijai piederošus vārdus. Skolēni, kas pareizi izvēlējušies vārdus, ir uzvarētāji. Dažādu kategoriju piemēri:
 - lietvārdi;
 - īpašības vārdi;
 - darbības vārdi;
 - trīszilbju vārdi;
 - vārdi, kas nosauc emocijas;
 - rotaļlaukumā sastopamas reālijas.

Ko vēl var darīt?

1. Skolēni izskaidro, kāpēc viņi vārdus iedalījuši tieši konkrētajā kategorijā.

Neaizmirsti!

1. Apstaigāt klases telpu, lai pārlicinātos, ka visi skolēni strādā.
2. Šo spēli vislabāk spēlēt, izmantojot daudz vārdu.
3. Ja skolēns ierakstījis vārdu kategorijā, kurā tas nav paredzēts, skolotājs noskaidro, kāpēc skolēns tā rīkojies.

Skolēniem, kuriem ir grūtības ar jaunu vārdu apguvi, iespējams veidot spēles modifikācijas:

- Skolēni var apvienot vārdus sevis veidotās kategorijās un tad likt pārējiem šo kategoriju uzminēt.
- Skolēni var darboties grupās.